

Приндюк Д. В.,
студентка III курсу філологічного факультету
Київського університету імені Бориса Грінченка

Pryndyuk Diana,
III year student of the Department of Philology
of Borys Grinchenko Kyiv University

УДК 655.5: 37 (477)

РЕДАКТОРСЬКІ ЗНАННЯ І НАВИЧКИ В ПРОФЕСІЇ ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

EDITORIAL KNOWLEDGE AND SKILLS IN THE SCHOLASTIC PROFESSION OF UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Анотація. У статті розглядаються аспекти розвитку професійної компетентності редактора як викладача української мови і літератури та здійснюється аналіз навичок редактора як суб'єкта сфери педагогічної діяльності.

Ключові слова: редактор, викладач, професія, освіта.

Abstract. The article considers the aspects of development of professional competence of the editor as a lecturer of Ukrainian language and literature; it analyses the editor's skills as a subject of sphere of pedagogical activities.

Keywords: editor, lecturer, profession, education.

Вступ. Модернізація професійної освіти в Україні неможлива без формування компетентного, висококваліфікованого фахівця-педагога, база знань якого буде відповідати міжнародним вимогам і стандартам якості. За останні роки сукупність видів професійної компетентності викладача постійно поповнюється, сучасна освітня парадигма зорієнтована не тільки на високий рівень знань дидактичного матеріалу, а й на пошук нових методів передачі інформації, що розвиває діапазон всіх потенційних можливостей у системі підготовки майбутнього викладача.

Помітно розширилась і галузь діяльності редактора – це не тільки видавництва, редакції газет і журналів, у поняття «редактор» роботодавець вкладає максимум всього, що потрібно для ефективного функціонування організації, забезпечення випуску видавничої продукції, налагодження зв'язків із громадськістю.

Актуальною темою сучасної освіти є усвідомлення проблеми нової моделі навчання, яка ставить за мету формування такого спеціаліста української мови і літератури, рівень підготовки якого поєднує освіченість, професіоналізм, творчі здібності. Перспектива розбудови в Україні суспільства знань вимагає глибокого реформування

освітньо-виховної сфери, що має здійснюватися на основі розумного поєднання кращого зарубіжного досвіду з національними традиціями. Користуючись досвідом редакторського фаху, педагог певним чином реформує педагогічну освіту, підвищує результативність комплексу знань студентів, заохочуючи їх до нових підходів до навчання та розвитку власних індивідуальних можливостей.

Метою дослідження є визначення принципів професійної компетентності редактора як викладача української мови і літератури.

Методами дослідження слугували методи, що застосовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження: аналіз, синтез, порівняння. На основі огляду літератури відбувалося логіко-аналітичне зіставлення досліджень науковців, які цікавилися аспектами обраної нами теми.

Результати й обговорення

Робота редактора – справа, що потребує широкого спектру знань в області орфографії, пунктуації, граматики, стилістики, теорії жанрів, тобто основних розділів таких навчальних предметів як мова і література. Завдяки спорідненій сфері цих наук, викладач може здійснювати навчальний процес за допомогою міжпредметних зв'язків, поєдну-

ючи вивчення орфографічних правил із вивченням структури тексту.

За педагогічним словником, термін «міжпредметні зв'язки» визначається як взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою. Ідея реалізації зв'язків між навчальними предметами не є новою. Ще Я. Коменський наголошував на тому, що все, що перебуває у взаємозв'язку, слід викладати у відповідності й поєднанні. Необхідність міжпредметних зв'язків у навчанні доводили О. Беляєв, Ф. Буславєв, В. Мельничайко, В. Ужченко, К. Ушинський та інших теоретиків.

Завдання викладача – керувати процесами творчого пошуку, йдучи від простого до складного: створювати ситуації, що сприяють творчій активності та спрямованості студента, розвивати його уяву, асоціативне мислення, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складні завдання. Науковець В. Андреев стверджує, що дидактична умова – «обставина процесу навчання, що є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання і застосування елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення певних дидактичних цілей». Всебічно обізнаний, ерудований педагог створює творчу атмосферу навчального процесу з метою активізації прихованих творчих здібностей, закладених у кожній людині від народження.

І. Халимон стверджує, що професійна компетентність викладача характеризується оволодінням фахівцем професійними компетенціями – загальнокультурною, педагогічною, психологічною, лінгводидактичною, навчально-пізнавальною, які уособлює в собі і професія редактора. Практичні дії та операції, які в сукупності складають діяльність редактора, взаємообумовлені і доцільно між собою пов'язані, що вказує на їх системний характер. Через взаємозв'язок редакторських знань і української мови викладач на засадах міжпредметної координації розробляє навчальні програми, плани, пише підручники.

Проблема забезпечення навчальних дисциплін професійного циклу підручниками нового покоління є однією з найважливіших контексті впровадження сучасних педагогічних технологій навчально-виробничий процес. Ці навчальні книги повинні відзначитися не тільки новими принципами структурування і відбору змісту, а й враховувати психологічні особливості сприйняття навчального матеріалу сучасною молоддю. А найголовніше – якість. За статистикою, майже кожен третій підручник, що потрапляє на ринок навчальної літератури, низькогорівня, оскільки містить смислові, фактичні, граматичні та інші помилки. Вирішуючи завдання концепції навчаль-

ного підручника чи посібника, викладач-редактор проявляє себе як проектувальник. В подальшому з урахуванням концепції редактор аналізує і оцінює авторський оригінал твору і працює над його удосконаленням.

Спектр інформаційних завдань, що вирішуються редактором, досить широкий. Викладання матеріалу з урахуванням редакторських навичок допоможе педагогу розкрити єдність між теорією мови і літератури та практикою їх застосування, повно та всебічно показати студентам широку сферу функціонування мови, сприятиме підготовці молоді до розуміння, а згодом і вирішення сучасних наукових, соціальних та виробничих завдань, що потребують відповідних мовленнєвих умінь. Навчаючи української мови, викладач часто застосовує роботу з текстом, редакторські навички також є корисними під час написання плану-конспекту заняття.

Майбутні редактори зможуть забезпечити собі якісну базу, навчаючись основам «бачення тексту» на лекціях з літератури, вивчаючи концептуальні основи та принципи організації, навчитися правильно інтерпретувати текст, адже як зазначає письменник М. Рубакін: «Скільки у книги читачів, стільки й тлумачень».

Діяльність сучасного редактора характеризується творчим, проектно-конструкторським характером, що охоплює всі процеси і дії, які забезпечують створення і поширення книги, потрібної суспільству і конкретним категоріям читачів. За умови набуття редакторських знань викладач літератури може організувати навчальний процес таким чином, що студенти мають змогу вивчати методику редагування, розробляючи та упорядковуючи власний навчальний посібник або хрестоматію, які слугували б об'єктом вивчення двох навчальних дисциплін: редагування і української літератури.

На думку М. Кагана, «будь-якому виду діяльності властиві пізнавальні, перетворювальні та ціннісно-орієнтаційні компоненти. Ці компоненти наявні так само і в педагогічному спілкуванні, у якому кожна зі сторін, яка бере участь, вступаючи в контакт з іншою, бачить у ній також суб'єкт взаємодії й розраховує на активний зворотний зв'язок, на обмін інформацією, а не на одобічне її відправлення», як це буває при традиційній побудові освітнього процесу, коли майбутній учитель (студент) постає в ролі реципієнта (що сприймає) і ретранслятора (відтворюючого) інформацію, а педагог – у ролі комунікатора, який повідомляє реципієнту знання.

Створюючи, редагуючи навчальне видання і вводячи його в систему комунікації, викладач приймає участь в інформаційному процесі, розвиває навички студентів, а також власні здібності.

Висновки. Нині система освіти в Україні характеризується періодом активних реформ, одним із актуальних завдань якого є переорієнтація вчителя до системного впровадження освітніх технологій. Важливим у цьому контексті є поєднання різних видів освітніх технологій, міжпредметних зв'язків, спрямування педагога до формування вмінь пошуку, збирання та аналізу інформації, а також здійснення дослідницької діяльності.

Знання з теорії редагування можуть знадобитися під час навчального процесу викладачам української мови і літератури. Редактор - це сильна мовна та суспільно заангажована особистість, здатна брати участь у всіх організаційних і творчих процесах, пов'язаних із підготовкою і випуском текстових повідомлень у різних сегментах масової комунікації. Сучасний редактор - це спеціаліст у сфері видавничої справи, який уміє проектувати і конструювати книгу, виступає безпосереднім організатором, виконавцем і керівником процесу її створення. Під час занять з літератури викладач може користуватися арсеналом набутих редакторських знань, практикувати їх разом із студентами, створюючи навчальні посібники та хрестоматії, що певним чином буде розвивати творчі здібності та потенціал майбутніх редакторів.

Список літератури

1. Біляковська О. Професійна компетентність учителя як складова ефективної педагогічної діяльності / О. Біляковська // Науковий вісник Мелітопольського держ. пед. університету. Сер.: Педагогіка. – С. 229–234.
2. Богуш А. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 440 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Картава Ю. Професійна компетентність учителя української мови та літератури як педагогічна категорія / Ю. Картава // Наук. зап. [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 132. – С. 285–288.
5. Нісімчук А. С. Педагогіка : підручник / Андрій Сергійович Нісімчук. – Київ : Атіка, 2007. – 344 с.
6. Прихода Я. Редактор у системі соціальних комунікацій / Ярослава Прихода // Вісник Книжкової палати. – 2011. – № 12. – С. 18–20.

Прийдук Д. В., студентка
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКТОРСКИЕ ЗНАНИЯ И НАВЫКИ В ПРОФЕССИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Аннотация. В статье рассмотрена взаимосвязь развития профессиональной компетентности редактора как преподавателя украинского языка и литературы. Автор анализирует профессиональные навыки редактора как субъекта сферы педагогической деятельности.

Ключевые слова: редактор, преподаватель, профессия, образование.

7. Сімоненко Л. Методична компетентність як складник професійної компетентності вчителя української мови / Л. Сімоненко. // Науковий вісник Донбасу. – 2013. – № 2.
8. Тимошик М. Змістове наповнення поняття редагування в науці про видавничу справу та редагування / Микола Тимошик // Держава та регіони. – 2010. – № 2. – С. 232–237.
9. Ушинский К. Педагогическая антропология : Две главы / К. Д. Ушинский // Народное образование. – 1999. – № 10. – С. 243–254.
10. Федорова В. Н. Межпредметные связи / В. Н. Федорова, Д. М. Киришкин. – Москва, 1972. – 149 с.

Reference list

1. Bilyakovs'ka O. Professional Competence of the Teacher as a Part of Effective Teaching / O. Bilyakovs'ka // Naukovyy visnyk Melitopol's'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya : Pedahohika. – S. 229–234.
2. Bohush A. The Method of Ukrainian Language Teaching of Children in Kindergartens. – Kyiv: Vydavnychyy Dim «Slovo», 2011. – 440 s.
3. Honcharenko S. U. The Ukrainian Pedagogical Dictionary / Semen Ustymovych Honcharenko. – Kyiv: Lybid', 1997. – 376 s.
4. Kartava Yu. Professional Competence of the Teacher of Ukrainian Language and Literature as a Pedagogical Category / Yu. Kartava // Naukovi zapysky [Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]. Ser. : Pedahohichni nauky. – 2014. – Vyp. 132. – S. 285–288.
5. Nisimchuk A. S. Pedagogy: a Textbook / Andriy Serhiyovych Nisimchuk. – Kyiv: Atika, 2007. – 344 s.
6. Prykhoda Ya. An Editor in the System of Social Communications / Yaroslava. Prykhoda // Visnyk Knyzhkovoyi palaty. – 2011. – # 12. – S. 18–20.
7. Simonenko L. The Methodical Competence as a Component of Professional Competence of Teachers of Ukrainian Language / L. Simonenko. // Naukovyy visnyk Donbasu. – 2013. – # 2.
8. Tymoshyk M. The Content of Editing Concept in the Science on Publishing and Editing / M. Tymoshyk // Derzhava ta rehiony. – 2010. – # 2. – S. 232–237.
9. Ushynskyy K. Pedagogical Anthropology: in Two Chapters / K. D. Ushynskyy // Narodnoe obrazovanye. – 1999. – # 10. – S. 243–254.
10. Fedorova V. N., Kyryushkyn D. M. Intersubject Communications / V. N. Fedorova, D. M. Kyryushkyn. – M., 1972. – 149 s.

Подано до редакції 18. 11. 2016 р.